

BP Dijkzigt

Flora- en faunatoets t.b.v. het Bestemmingsplan

Projectcode

20130006 Dijkzigt

Datum

2 juni 2014

Versie

V. 1

Opdrachtgever

D. Hartevelde (Bureau
bestemmingsplannen)

Paraaf Opdrachtgever:**Opsteller**

drs. O. van Velthuisen

Paraaf Opsteller:**Collegiale toets**

drs. M. Meijer

Paraaf toetsers:

Samenvatting

Voor het gebied "Dijkzigt" wordt een nieuw bestemmingsplan opgesteld. Het bestemmingsplan bevat enkele nieuwe ontwikkelingen en is voor de rest overwegend conserverend. Voor dit bestemmingsplangebied is alleen de flora- en faunawet relevant. Binnen dit plangebied is in het verleden slechts beperkt onderzoek uitgevoerd. Ook bij ruimtelijke ingrepen die plaats vinden binnen bestaande bestemmingen (zoals het slopen of verbouwen van gebouwen, werkzaamheden in of aan waterlopen of de oevers daarvan of rooiwerkzaamheden) is voorafgaand aan de werkzaamheden een onderzoek in het kader van de flora- en faunawet verplicht.

Vanuit de Natuurdatabase van de Gemeente Rotterdam zijn waarnemingen van de volgende wettelijk strikt beschermde soorten bekend: Slechtvalk, Sperwer, Gierzwaluw, Gewone dwergvleermuis en Ruige dwergvleermuis. Daarnaast wordt, middels beoordeling van het gebied op geschikte biotopen voor soorten, verwacht dat (delen van) het bestemmingplan gebied geschikt kunnen zijn voor de strikt beschermde Huismus.

Door het plangebied loopt 1 ecologische zone langs de Coolhaven, vastgelegd als binnenstedelijke ecologische route in de Rotterdamse Natuurkaart (vastgesteld door college van B & W per 18 maart 2014). De ontwikkelingen die het bestemmingsplan mogelijk maakt hebben geen invloed op kwaliteit van de ecologische route. Wel wordt geadviseerd deze ecologische route langs de Coolhaven te versterken door over te schakelen naar een meer extensief beheer (het betreft nu intensief beheerd vlakgazon). Hetzelfde geldt voor de Westersingel. Deze is in de natuurkaart niet aangemerkt als ecologische route, maar heeft wel de kwaliteit. Realisatie van natuurvriendelijke (voor)oevers met meer extensief beheer zou deze kwaliteit verder kunnen versterken.

Geadviseerd wordt verder bij renovatie of nieuwbouw op lager gelegen platte daken soortenrijke groene daken toe te passen en nieuwbouw geschikt te maken voor medebewoning door vleermuizen, huismus en gierzwaluw door toepassen van open stootvoegen, (inbouw)nestkasten/stenen of nestdakpannen. Deze maatregelen komen de biodiversiteit in het plangebied ten goede en dragen daarmee bij aan de Rotterdamse duurzaamheidsopgaven klimaatbestendigheid en vergroening.

De nieuw mogelijk gemaakte ontwikkelingen, te weten Burgermeester 's Jacobsplein, ontwikkelingen Provisorium en ontwikkelingen Erasmus MC leveren geen conflicten op met de flora- en faunawet. Bij de locatie Deense Kerk kan aanwezigheid van huismus niet worden uitgesloten. Aangeraden wordt om voorafgaand aan renovatie en uitbreiding hier onderzoek naar te doen. Indien de locatie een functie vervult voor huismus dienen mitigerende maatregelen te worden getroffen. Een ontheffing is dan niet noodzakelijk. Met inbegrip van bovenstaande is de conclusie dat het bestemmingsplan 'aanvaardbaar' is vanuit het oogpunt van de Flora- en Faunawet.

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	5
2.	Planbeschrijving	6
2.1	Plangebied	6
2.2	Huidig functioneren van het plangebied	7
2.3	Ontwikkellocaties	7
3.	Wetgeving en beleid	9
3.1	Het bestemmingsplan en natuurwetgeving	9
3.1.1	Relevantie voor dit bestemmingsplan	10
3.1.2	Aanbevelingen vanuit wetgevend kader	10
3.2	Provinciale Ecologische Hoofdstructuur (PEHS)	11
3.3	De Rotterdamse Natuurkaart	11
3.4	Rotterdams duurzaamheidsbeleid en ecologie	11
4.	Beschrijving natuurwaarden in het plangebied	12
4.1	Algemeen	12
4.2	Eerder onderzoek	13
4.3	Natuurdatabase Rotterdam	13
4.3.1	Vogels	14
4.3.2	Vleermuizen	16
4.3.3	Planten	16
4.3.4	Vissen	17
4.3.5	Kleine, grondgebonden zoogdieren	17
4.3.6	Reptielen en amfibieën	17
4.3.7	Overige soortgroepen	17
4.4	Zorgplicht	18
4.5	Ecologische verbindingen	18
4.5.1	Verbindingen binnen het plangebied	18
4.5.2	Aansluiting op PEHS en andere ecologische verbindingzones	18
5.	Gevolgen voor flora- en fauna	19

5.1	Analyse aanvaardbaarheid	19
5.1.1	Deense Kerk	19
5.1.2	Provisoriumlocatie	20
5.1.3	Erasmus MC	20
5.1.4	Burgemeester s' Jacobplein	21
5.1.5	Overige ontwikkelingen	21
6.	Kansen door de ontwikkelingen	22
6.1	Duurzaamheid	22
7.	Conclusies en aanbevelingen	23
	Literatuurlijst	24

1. Inleiding

Voor het bestemmingsplangebied “Dijkzigt” te Rotterdam wordt een nieuw bestemmingsplan opgesteld. Het plangebied is gelegen in gebied Centrum en Delfshaven.

Het nieuwe bestemmingsplan “Dijkzigt” neemt de bouwmogelijkheden over van de oude bestemmingsplannen. De oude plannen kennen een globale bestemming bij Erasmus MC en bij Coolhaven. Aangezien deze bouwontwikkelingen nog niet zijn afgerond, is het van belang deze ruime globale bestemmingen aan te houden voor dit plan. De overige bebouwing is gedetailleerd bestemd waarbij de mogelijkheden tot functiewijziging zo veel mogelijk zijn meegenomen uit het oude plan.

In een bestemmingsplan worden de beschermde natuurwaarden planologisch-juridisch veiliggesteld. Een nieuw opgesteld bestemmingsplan of een wijziging of actualisatie van een bestaand bestemmingsplan dient getoetst te worden aan vigerende natuurwet- en regelgeving en mag hier geen tegenstrijdigheden mee opleveren (aanvaardbaarheidstoets). Het onderzoek heeft tot doel in beeld te brengen welke natuurwaarden in de huidige situatie binnen het beoogde bestemmingsplan aanwezig zijn en potentiële conflicten die kunnen optreden bij toekomstige ontwikkelingen. Het betreft hier de:

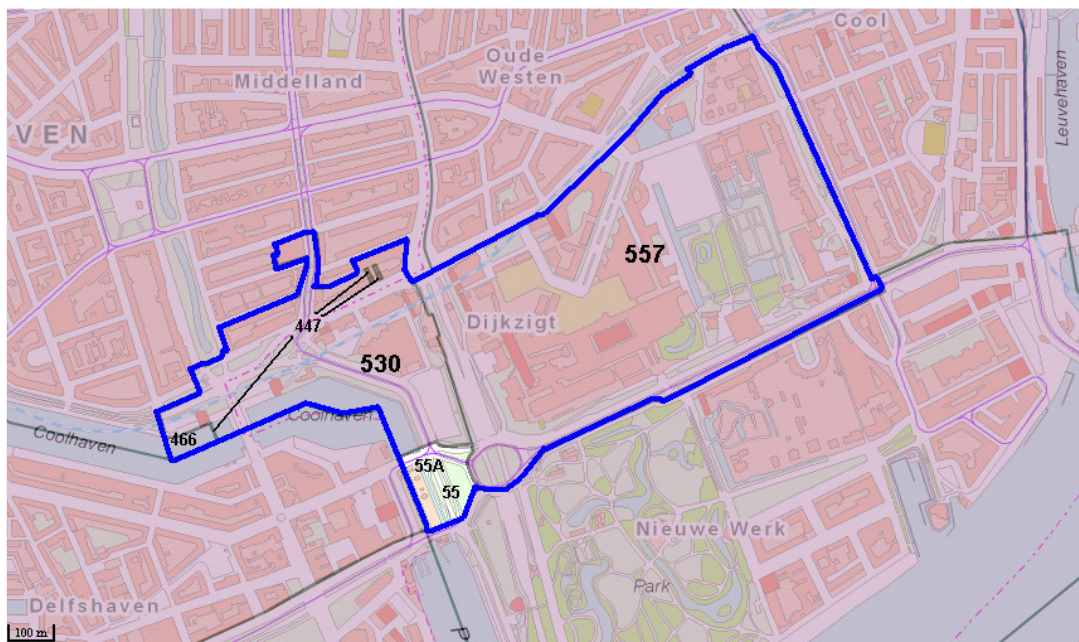
- Juridische kaders: Flora- en Faunawet en Natuurbeschermingswet.
- Beleidskaders: Provinciale Ecologische Hoofdstructuur (PEHS).

2. Planbeschrijving

2.1 Plangebied

Het plangebied is gelegen in gebied Rotterdam Centrum en voor een klein deel in gebied Delfshaven. Het plan wordt ruwweg begrensd in het westen door de Coolhaven, in het noorden grofweg door de Rochussenstraat, met uitloper naar De Vliegerstraat, de Lieve Verschuierstraat, de Hondiusstraat en de Snellinckstraat. In het oosten vormt de Westersingel de grens, in het zuiden de Westzeedijk.

De plangrenzen zijn zo gekozen dat het plan aansluit op de geldende bestemmingsplannen: Oude Westen, Cool, Scheepvaartkwartier, Lloydkwartier, Delfshaven, Middelland / Het Nieuwe Westen. De begrenzing van het plangebied DIJKZIGT is met een blauw lijn weergegeven in figuur 1.

Figuur 1: Bestemmingsplangebied "DIJKZIGT"

Er zijn hier vier bestemmingsplannen (figuur 1) van kracht en er is sprake van twee gebruiksbepalingen die inmiddels vervallen zijn.

Het betreft de volgende bestemmingsplannen:

447 Middelland

Vastgesteld 22-04-1982 Ged. Goedgek. 20-08-1983 Ged. Onherr. 02-04-1987

466 Het Nieuwe Westen

Vastgesteld 20-12-1984 Goedgekeurd 08-04-1986 Onherroepelijk 25-03-1988

530 Middelland-Zuid / Coolhaven

Vastgesteld 03-09-1998 Goedgekeurd 23-03-1999 Ged. Onherr. 01-03-2001

557 Hoboken

Vastgesteld 15-06-2006 Goedgekeurd 20-09-2006 Onherroepelijk 17-11-2006

De vervallen gebruiksbepalingen zijn:

55 Gebruiksbepalingen

Vastgesteld 05-07-1928 Vervallen

55A Gebruiksbepalingen

Vastgesteld 11-09-1920 Vervallen

De doelstelling van het bestemmingsplan is om in het 1^e kwartaal van 2015 een vastgesteld bestemmingsplan voor het gebied "DIJKZIGT" te hebben (Meerjarenprogramma actualisering bestemmingsplannen 2008 – 2013), waarin de kaders voor de gewenste ruimtelijke situatie en de mogelijke ontwikkelingen wettelijk zijn verankerd. Hieronder valt ook de vigerende natuurwetgeving, zoals Flora- en Faunawet en Natuurbeschermingswet.

2.2 Huidig functioneren van het plangebied

Kenmerkend voor het plangebied is dat een gedeelte van de Coolhaven hierbinnen valt, alsmede het gehele Museumpark. Daarnaast grenst het aan 'het Park'. Binnen het plangebied zijn ook drukke verkeersaders gelegen, te weten s' Gravendijkwal en Westzeedijk met ook een rotonde. Grofweg zou kunnen worden gesproken van drie gebieden met verschillende functies.

- Het gebied vanaf Coolhaven tot aan 's-Gravendijkwal. Hier bevindt zich de hoofdvesting van Hogeschool Rotterdam. Verder staan hier nog het Oorlogsverzetmuseum en de Deense kerk. De Kleine en Grote Parksluis vallen ook binnen het plangebied. Groen is voornamelijk aanwezig in de vorm van vlakgazon, voor een deel gelegen langs de Coolhaven als verblijfsgebied met verspreid enkele bomen. Alleen bij de Deense kerk is wat meer extensief groen aanwezig, vooral aan de waterkant en hier staat ook een grote haag;
- Het complete gebied rondom Dijkzigt. Dit gebied is zeer dicht bebouwd met alleen wat groen langs de Wytemaweg en Rochussenstraat (en in de binnentuin bij voormalige Gymnasiumgebouw). Binnen dit gebied bevinden zich vele gebouwen met een medische en/of educatieve functie, die voor een groot deel gekoppeld zijn aan het Erasmus Medisch Centrum. Verder bevindt zich binnen dit gebied nog een gebouw van de Hogeschool Rotterdam;
- Het Museumpark tot aan de Westersingel. Kenmerkende gebouwen binnen dit gebied zijn Museum Boijmans van Beuningen, De Kunsthal en het Natuurhistorisch Museum. In tegenstelling tot de andere twee gebieden is dit gebied zeer rijk aan groen, vooral het zuidelijk deel van het Museumpark. Nabij de Westersingel staan woonhuizen en flatgebouwen. Ook hier is veel groen aanwezig in de vorm van binnentuinen en langs de Westersingel zelf.

2.3 Ontwikkellocaties

Dit bestemmingsplan is voor een groot deel een conserverend bestemmingsplan. De bestaande ruimtelijke situatie wordt vastgelegd in het nieuwe bestemmingsplan Dijkzigt. Lopende ontwikkelingen worden overgenomen uit het oude bestemmingsplan.

Concreet is er sprake van de volgende ontwikkelingen:*Deense Kerk*

Er is een bouwaanvraag voor uitbreiding en renovatie ingediend. De Deense Kerk aan de G.J. de Jonghweg zal inclusief de uitbreiding worden bestemd als Maatschappelijk II (voor niet geluidgevoelige maatschappelijke voorzieningen). De gronden in gemeente-eigendom tussen de Deense Kerk en het water worden als Verkeers-Verblijfsgebied bestemd. Looppaden en fietsverbindingen blijven mogelijk.

Provisoriumlocatie

Het betreft de gronden tussen de 's-Gravendijkwal en de Coolhaven. Er is sprake van een programma gerelateerd aan het medisch complex Erasmus MC. Er is sprake van maximaal programma van 45.000 m², opgebouwd uit circa 5.000 m² bvo medisch commercieel, 20.000 m² bvo maatschappelijk en 20.000 m² bvo wonen (waaronder studentenhuysvesting).

Erasmus MC

In het gebied van Erasmus MC is sprake van lopende ontwikkelingen. Een groot deel van het programma is al gerealiseerd. Wat aan ontwikkelingen nog resteert, wordt overgenomen uit het vorige bestemmingsplan.

Burgemeester s' Jacobplein

Het vorige plan voorzag in bebouwing op het Burgemeester s' Jacobplein. Aangezien hier geen concrete plannen voor zijn en bebouwing ook niet langer als wenselijk wordt gezien, worden deze gronden als Verblijfsgebied bestemd.

Daarnaast spelen er nog de volgende ontwikkelingen welke niet in het bestemmingsplan worden meegenomen (deze volgen een eigen procedure):*Collectiegebouw van Boijmans in het Museumpark*

Het betreft de Collectiegebouw van Boijmans in het Museumpark. Deze ontwikkeling is nog niet concreet genoeg om meegenomen te worden in het gebiedsbestemmingsplan "Dijkzigt".

Rijndam

De wijziging bij de Revalidatiecentrum aan de Westersingel betreft een uitbreiding aantal m² programma. De uitbouw kan aan de voor- of achterzijde van het gebouw en/of op de bestaande bebouwing plaatsvinden. Deze ontwikkeling is nog niet concreet genoeg om meegenomen te worden in het gebiedsbestemmingsplan "Dijkzigt".

3. Wetgeving en beleid

Voordat een bestemmingsplan kan worden vastgesteld of daarin een wijzigingsbevoegdheid kan worden opgenomen is het van belang om vast te stellen of plan of wijzigingsbevoegdheid niet in strijd is met relevante wet- en regelgeving. Daartoe dient onder andere een onderzoek in het kader van de natuurwetgeving plaats te vinden.

In Bijlage 1 wordt het voor ecologie, flora en fauna relevante wettelijke kader geschetst. Een eerste natuuronderzoek bestaat meestal uit het uitvoeren van een ecologische quickscan. In deze quickscan wordt het effect van de werkzaamheden die voortvloeien uit het plan of de wijziging beoordeeld op (mogelijk) aanwezige beschermde soorten (Flora- en faunawet) en beschermde gebieden (Natuurbeschermingswet en/of EHS) binnen de invloedssfeer van het plangebied. Wanneer geen effecten worden verwacht kan het bestemmingsplan worden vastgesteld of gewijzigd.

3.1 Het bestemmingsplan en natuurwetgeving

De flora- en faunawet en Natuurbeschermingswet (bijlage 1) kennen geen procedurele vereisten bij het opstellen van ruimtelijke plannen. In de toelichting van het bestemmingsplan dient te worden gemotiveerd dat het plan aanvaardbaar is vanuit het oogpunt van de flora- en faunawet en Natuurbeschermingswet. Het begrip ‘aanvaardbaar’ betekent dat bij de uitvoering van het plan een vrijstelling geldt of een ontheffing mogelijk is. Bij vaststelling van het (ontwerp-) bestemmingsplan dient de aanvaardbaarheidstoets aan de Flora- en Faunawet en Natuurbeschermingswet dus uitgevoerd te zijn.

Wanneer geen effecten worden verwacht kan het bestemmingsplan worden vastgesteld of gewijzigd.

Wanneer wel effecten kunnen worden verwacht wordt doorgaans aan de hand van kennis over de mogelijkheden tot het verkrijgen van een ontheffing ingeschat of de Flora- en faunawet wel of geen belemmering is voor het vaststellen of wijzigen van het bestemmingsplan. Het bestemmingsplan wordt dan dus op basis van 1) de ecologische quickscan en 2) de verwachting dat een ontheffing wel mogelijk is vastgesteld.

Uit recente jurisprudentie¹ volgt echter dat de mogelijkheid tot het verkrijgen van een ontheffing feitelijk pas duidelijk wordt in een ontheffingsprocedure. Bij het vaststellen van een bestemmingsplan of het opnemen of doorvoeren van een wijzigingsbevoegdheid dient dus in principe altijd een nader onderzoek plaats te vinden. Een ecologische quickscan is alleen afdoende wanneer daaruit blijkt dat in het plangebied geen beschermde soorten voorkomen of dat deze beschermde soorten geen enkele hinder ondervinden van de activiteiten die voortvloeien uit de voorgenomen wijzigingen.

De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) van het Ministerie van Economische zaken adviseert daarom de volgende werkwijze:

- laat, wanneer beschermde soorten niet op voorhand kunnen worden uitgesloten, altijd een nader onderzoek uitvoeren;

¹ Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State in uitspraken van; 29 december 2010, 27 april 2011 en 27 maart 2013.

- zijn beschermde soorten aanwezig en zijn er plannen om op de korte termijn activiteiten te ontplooiën, vraag dan een ontheffing aan, en stel het bestemmingsplan vast na het afgeven van de ontheffing;
- zijn beschermde soorten aanwezig en zijn de plannen nog niet concreet (bijvoorbeeld bij het opnemen van een wijzigingsbevoegdheid) beargumenteer in het bestemmingsplan dan goed dat het verkrijgen van een ontheffing in de lijn der verwachting ligt. Dit kan door het opnemen van mitigerende maatregelen in het bestemmingsplan en het verwijzen naar afgegeven ontheffingen in vergelijkbare situaties.

Bij ruimtelijke activiteiten die binnen een bestaande bestemming vallen (bijvoorbeeld sloop en nieuwbouw van woningen) hoeft in het kader van het bestemmingsplan geen flora en faunaonderzoek uitgevoerd te worden. Wel dient voorafgaand aan de uitvoering van deze plannen nog een flora- en faunaonderzoek te worden uitgevoerd. Bij nieuwe ontwikkelingen die worden opgenomen in het bestemmingsplan waarbij mogelijk beschermde soorten worden verwacht waarop een negatief effect kan optreden kan nader onderzoek noodzakelijk zijn. Het bestemmingsplan dient namelijk aan te tonen dat er geen negatieve effecten op beschermde soorten worden verwacht of, indien dit wel het geval is, dat er redelijkerwijs verwacht kan worden dat een ontheffing van de flora- en faunawet mogelijk is. Pas dan mag het bestemmingsplan worden vastgesteld. Indien er in de toekomst alsnog andere ontwikkelingen gepland worden, waarbij een bestemmingsplanwijziging of projectbestemmingsplan noodzakelijk is, dan dient ook voor deze ontwikkeling opnieuw getoetst te worden aan natuurwetgeving. Mogelijk kan hieruit volgen dat nader onderzoek noodzakelijk is.

3.1.1 Relevantie voor dit bestemmingsplan

Voor het bestemmingsplan Blijdorpsepolder is alleen de Flora- en Faunawet relevant. Het dichtstbijgelegen Habitatrichtlijngebied (Natuurbeschermingswet) is de Oude Maas en deze ligt op ruim 7,5 kilometer van de begrenzing van het plangebied. Vanwege de grote afstand van het plangebied tot de Oude Maas zullen de in het bestemmingsplan mogelijk gemaakte ontwikkelingen geen (significant) negatieve invloed op dit habitatrichtlijngebied hebben.

3.1.2 Aanbevelingen vanuit wetgevend kader

Het is de verantwoordelijkheid van de initiatiefnemer om na te gaan in hoeverre nader onderzoek en/of een ontheffing in het kader van de flora- en faunawet noodzakelijk is bij nieuwe ontwikkelingen, zoals sloop en ingrijpende renovaties, maar ook bij wijzigingen in watergangen/partijen en het rooien van bomen en struiken. Dit dient voorafgaand aan de aanvang van de uitvoering te gebeuren en geldt bij alle ruimtelijke ontwikkelingen, ongeacht of deze binnen het bestemmingsplan mogelijk zijn. Mogelijk worden n.a.v. de voorgenomen ontwikkeling eisen gesteld aan de uitvoering en geldt een compensatieplicht. Het is aan te bevelen hier in een vroeg stadium rekening mee te houden. De doorlooptijd van onderzoek in het kader van de flora- en faunawet kan namelijk in het ongunstigste geval oplopen tot 2 jaar.

Daarnaast geldt bij werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling altijd de zorgplicht conform artikel 2 van de Flora- en Faunawet.

3.2 Provinciale Ecologische Hoofdstructuur (PEHS)

Het meest nabij gelegen onderdeel van de provinciale ecologische hoofdstructuur is de Nieuwe Maas welke dwars door de stad loopt. De Nieuwe Maas is een ecologische hoofdstructuur van nationaal belang, o.a. trekvisser gebruiken de rivier om te migreren. Deze ligt op 500 meter van het bestemmingsplangebied. De coolhaven staat via de Kleine en Grote Parksluis en Parkhaven in verbinding met de Nieuwe Maas. Tussen het bestemmingsplangebied en de Nieuwe Maas is Het Park gelegen en een woon- en kantorengedebied (Lloydkwartier). Het bestemmingsplangebied zelf is voor een groot deel zeer hoogstedelijk, vooral het gebied rond het ziekenhuis. De nieuwe ontwikkelingen die het bestemmingsplan mogelijk moet maken hebben geen directe invloed op de Nieuwe Maas. Het is daarom erg onwaarschijnlijk dat deze ontwikkelingen invloed kunnen hebben op de functionaliteit van de (provinciale) ecologische hoofdstructuur.

3.3 De Rotterdamse Natuurkaart

Op 18 maart 2014 is door B&W de Rotterdamse Natuurkaart vastgesteld. In dit beleidsinstrument zijn de ambities van de gemeente Rotterdam op het gebied van de ecologie en natuur vastgelegd. Ingezet wordt op het verbinden van gebieden waar ecologische kwaliteit aanwezig is. In het kaartgedeelte van de Rotterdamse Natuurkaart is de ecologische structuur van de gemeente Rotterdam op hoofdlijnen weergegeven. De kaart geeft kerngebieden waar hoge ecologische waarden aanwezig zijn of verwacht kunnen worden en de reeds aanwezige verbindingzones tussen deze kerngebieden en de verbindingzones met de PEHS. De Rotterdamse Natuurkaart signaleert ook de knelpunten in de ecologische structuur.

3.4 Rotterdams duurzaamheidsbeleid en ecologie

In de Rotterdamse Natuurkaart is geen verbinding gemaakt met het Rotterdams duurzaamheidsbeleid ondanks de bijdrage die de stedelijke ecologie kan geven aan het beperken van een aantal risico's door klimaatverandering.

Het Rotterdams duurzaamheidsbeleid is vastgelegd in het Programma Duurzaam.

In **Programma Duurzaam** staan de volgende ambities:

- Elke ontwikkeling moet leiden tot een meer gezonde, groene, kindvriendelijk en schone leefomgeving;
- Elke ontwikkeling moet leiden tot waardecreatie en toekomstbestendigheid;
- Elke ontwikkeling moet leiden tot minimaal 50% CO₂-reductie en 100% climateproof in 2025.

Deze ambitie is in het Programma Duurzaam geconcretiseerd in 10 duurzaamheidsopgaven. Inzetten op vergroten van de biodiversiteit en ecologische robuustheid kan een positieve bijdrage leveren aan de volgende van deze duurzaamheidsopgaven:

- Bevorderen van duurzame gebiedsontwikkeling (duurzaamheidsopgave 10).
- Voorbereiden op de gevolgen van klimaatverandering door bijvoorbeeld de realisatie van groene daken om hittestress tegen te gaan (duurzaamheidsopgave 9).
- Groener maken van de stad (duurzaamheidsopgave 6).

4. Beschrijving natuurwaarden in het plangebied

4.1 Algemeen

Het bestemmingsplangebied "DIJKZIGT" heeft enerzijds een zeer stedelijk karakter, kijkend naar de gebieden bij Coolhaven en het complex Erasmus Medisch Centrum. Beide gebieden worden gekenmerkt door een dichtbebouwde omgeving met slechts beperkt groen, dit geldt zeker voor het gebied rond het ziekenhuis wat vrijwel geheel volgebouwd is met gebouwen waarin een medische voorziening aanwezig is. Slecht langs de wegen is beperkt wat groen aanwezig in de vorm van bomenlanen en sierplantsoenen. Bij het gebied rond de Coolhaven is iets meer groen aanwezig, maar dit is vooral 'verblijfsgroen' bestaande uit gazon, sierplantsoenen en kleine bomenlanen. Beide gebieden staan in schril contrast met het Museumpark tot aan de Westersingel. Zeker het Vooral het zuidelijk deel nabij de kunsthall en Natuurhistorisch museum en het deel zuidelijk van museum Boijmans hebben nog echt een parkachtig karakter. Ook de Westersingel is, vergeleken met b.v. de Westzeedijk rijk aan groen met oudere laanbomen. Wel bestaan de oevers langs de singel overwegend uit vlak gazon.

Figuur 2: ecologisch potentiële verbindingen zoals vastgelegd in de Rotterdamse Natuurkaart.

Op de Natuurkaart, die per 18-03-2014 bestuurlijk is vastgesteld, zijn ecologische routes verbindingen weergegeven. Hierbij is nadrukkelijk gekeken naar verbindingen waarbij de combinatie bomen en water aanwezig is. In figuur 2 zijn de verbindingen weergegeven. Hieruit is op te maken dat vooral de oevers langs Coolhaven als ecologische verbinding worden gezien. Dit is niet onlogisch aangezien de Coolhaven in verbinding staat met de Schie en daarmee het achterland van Rotterdam. De Westersingel, alhoewel relatief groen, is op deze kaart niet als

verbinding aangegeven. Ook in andere delen van het bestemmingsplangebied zijn op de natuurkaart geen ecologische verbindingen aangegeven. Het groen rondom de Deense kerk als een waardevol groenelement direct grenzend aan water. De ecologische waarde is echter beperkt (veelal vlakgazon), maar het is wel belangrijk als verblijfsgroen, zeker gezien de verder behoorlijk versteende omgeving. Bij uitbreiding van de locatie zal dus aandacht moeten uitgaan naar het aanwezige groen.

4.2 Eerder onderzoek

Binnen en direct rond het bestemmingsplangebied is, voor zover bekend, in het verleden slechts weinig onderzoek uitgevoerd in het kader van de flora- en faunawet.

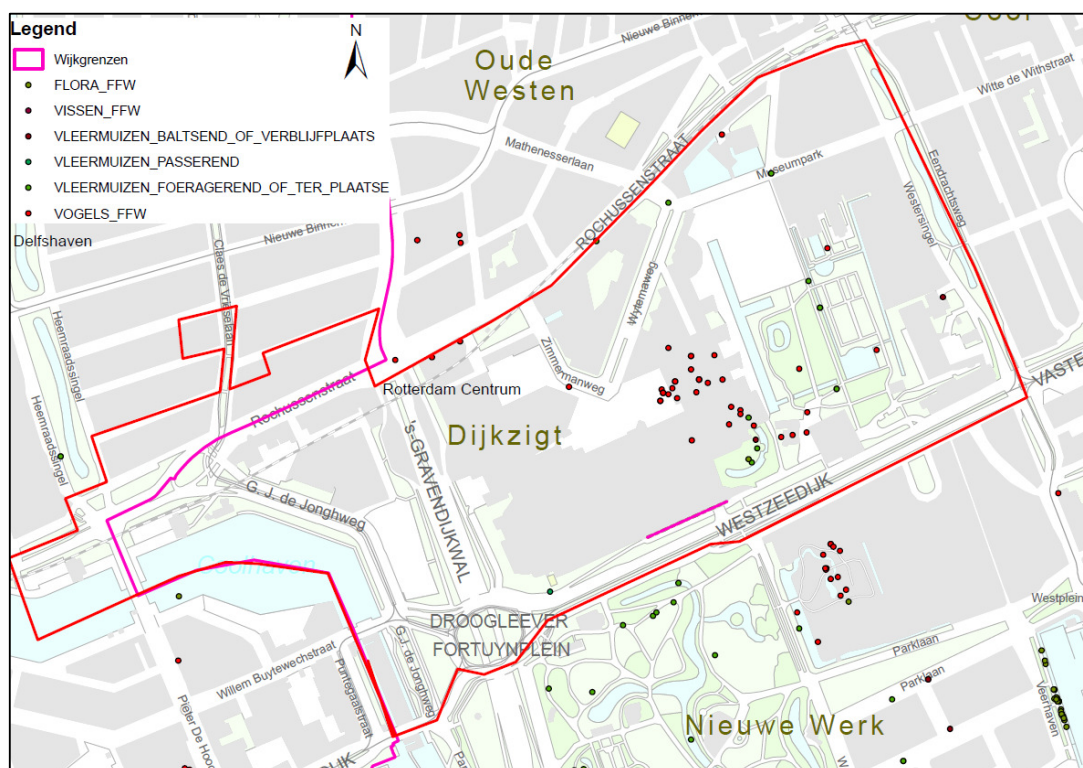
De volgende onderzoeken zijn bij afdeling MRO bekend:

- *Velthuisen O. van (2013); notitie flora en fauna, realisatie collectiegebouw Boijmans van Beuningen.* Dit betrof onderzoek naar de realisatie van een nieuw gebouw voor het museum, deze ontwikkeling volgt een losse procedure. Vanwege de beoogde locatie van het nieuw gebouw (noordelijk deel Museumpark, het 'voorportaal') is geconcludeerd dat het niet waarschijnlijk is dat deze plek een belangrijke functie heeft voor beschermde soorten. Het park zuidelijk van de planlocatie is van groter belang. Hier zijn geen veranderingen voorzien. Er zijn vooral aanbevelingen gedaan om het gebouw ecologisch in te passen;
- *Geldof, E.J.W., (2011); Quickscan flora en fauna Wytemaweg.* Deze straat ligt midden in het bestemmingsplangebied Dijkzigt. De Quickscan was gericht op de voorgenomen kap van bomen langs de Wytemaweg. Er is geconcludeerd dat de bomen en plantsoenen langs de Wytemaweg geen essentiële waarde hebben voor strikt beschermde soorten (te klein, veel verstoring vanaf de weg en door licht);
- *Velthuisen O. van (2011); bestemmingsplan Scheepvaartkwartier.* Dit betreft een onderzoek van het gebied direct grenzend aan de zuidzijde van bestemmingsplan Dijkzigt. Geconcludeerd is in dit onderzoek dat er strikt beschermde soorten verwacht worden. Dit is in ieder geval met zekerheid te stellen voor Het park (waar onderzoek is uitgevoerd). In de bebouwde delen van het Scheepvaartkwartier zijn mogelijk verblijfplaatsen van vleermuizen en jaarrond beschermde vogels te verwachten (gierzwaluw, huismus en slechtvalk). In de omgeving van de Scheepsmantimmerlaan en Vollenhovenstraat zijn tijdens de veldverkenning huismussen waargenomen. Nader onderzoek is noodzakelijk indien hier panden worden gerenoveerd. Ook zijn er langs de rivier bij en bij Parkhaven en Veerhaven diverse groeiplaatsen van beschermde muurflora aanwezig. Bij reconstructie van kademuren dient hier rekening mee te worden gehouden.

4.3 Natuurdatabase Rotterdam

Voor een verdere indicatie van natuurwaarden is gebruik gemaakt van de Rotterdamse database Natuur update 2014. Hierin zijn alle waarnemingen flora en fauna opgenomen binnen gemeente Rotterdam van de afgelopen jaren (2007-2013). Het ontbreken van waarnemingen kan betekenen dat een soort ter plaatse niet voorkomt maar het kan ook betekenen dat er op die plaats nog geen onderzoek is gedaan. In figuur 3 zijn de, in de database opgenomen, waarnemingen van beschermde soorten weergegeven. Wat direct opvalt is dat binnen het bestemmingsplangebied de meeste waarnemingen zijn gedaan in en nabij het Museumpark. Dit is te verklaren doordat dit park binnen de opdracht van Stadsbeheer valt en dus regelmatig geïnventariseerd wordt.

Daarnaast staat in het zuidelijk deel van Museumpark het Natuurhistorisch Museum waarin bureau Stadsnatuur is gevestigd. Zij doen regelmatig losse waarnemingen welke ook standaard in de database worden opgenomen. Waarschijnlijk is de rest van het plangebied minder goed geïnventariseerd. Van het gebied rond het ziekenhuis is dit niet verwonderlijk daar dit al lange tijd een bouwput is en er veel werkzaamheden (en dus versterking) plaatsvinden. De aanwezigheid van beschermde soorten zal hier betrekkelijk beperkt zijn. Uitzondering is een soort als slechtvalk, aangezien hiervan bekend is dat deze zo nu en dan rust op de hoge gebouwen in dit gebied. Van het gebied Coolhaven tot 's-Gravendijksewal zijn eveneens weinig gegevens bekend.

Figuur 3 waarnemingen van beschermde soorten in de natuurdatabase (rode lijn: grens bestemmingsplangebied).

Behalve waarnemingen van in de Flora en Faunawet beschermde soorten planten en dieren zijn in de natuurdatabase ook waarnemingen van zogenoemde 'aandachtsoorten' opgenomen. Onder deze aandachtsoorten vallen ook de soorten die opgenomen zijn in de Nederlandse Rode Lijst. Rode lijst soorten zijn niet beschermd via de Flora en Faunawet en hebben daardoor geen juridische consequenties. Het zijn soorten die in Nederland bedreigd zijn. Rode lijst soorten zijn indicatief voor hoge natuurwaarden.

4.3.1 Vogels

Binnen het plangebied zijn diverse waarnemingen van jaarrond beschermde vogelsoorten gedaan. Het betreft de slechtvalk, sperwer en gierzwaluw. Net buiten de begrenzing zijn waarnemingen gedaan van huismus. De waarnemingen van slechtvalk concentreren zich op een

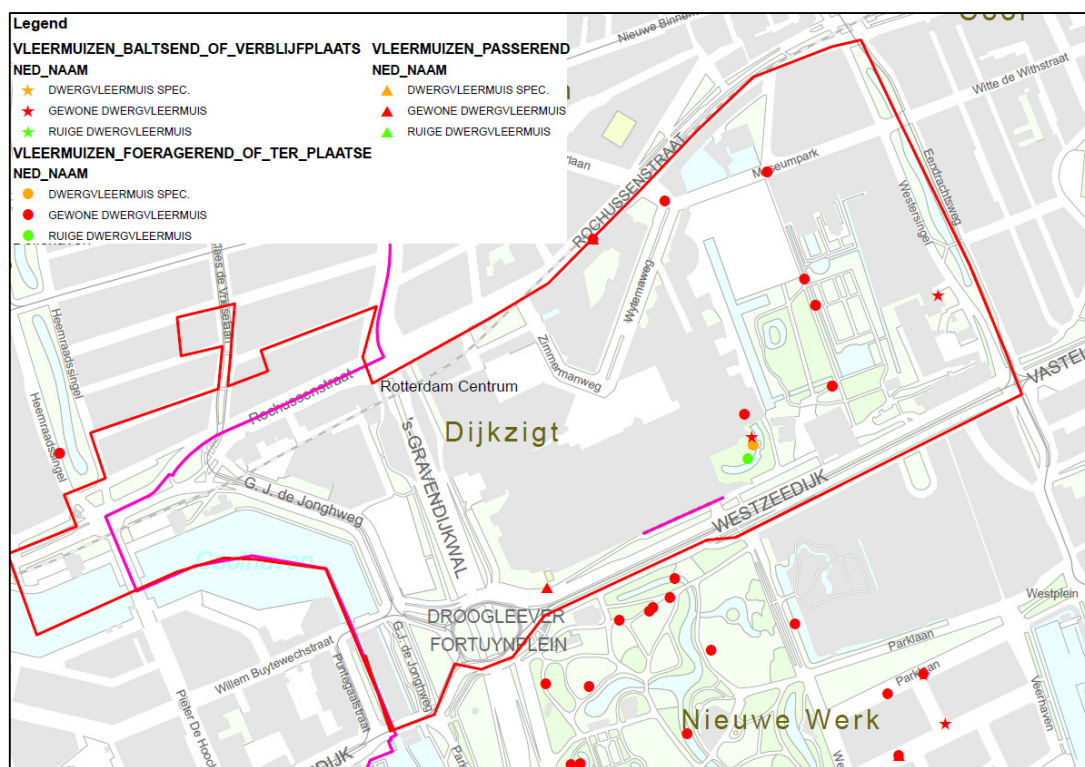
locatie aan de oostzijde van het ziekenhuiscomplex. Aanwezigheid van slechtvalk in dit gebied is niet opzienbarend, aangezien deze soort regelmatig in het centrum wordt waargenomen waar hij rust op hoge gebouwen, zo ook bij het ziekenhuis. De verblijfplaats van de soort bevindt zich waarschijnlijk bij de verderop gelegen brug 'de hef', waar een slechtvalk kast is geplaatst. Het territorium is reactief groot waardoor slechtvalk zelfs tot bij het centraal station wordt waargenomen. Ook hier vanwege de aanwezigheid van hoge gebouwen, waarop gerust wordt en waarvandaan gejaagd wordt. De waarnemingen van sperwer zijn sporadisch. Het is onwaarschijnlijk dat deze soort een nestplaats heeft binnen het gebied rondom het ziekenhuis. In het meer parkachtige deel van Museumpark zou een nest in principe niet uit te sluiten zijn op plekken met wat meer dicht bosplantsoen. Het is echter waarschijnlijker dat de sperwer een nest heeft in Het park aan de overzijde van de Westzeedijk of wellicht in Park Schoonoord. Sperwer wordt steeds vaker waargenomen in de stad en kan tegenwoordig al tot broeden komen in kleine parken, mits er maar voldoende dicht bosplantsoen aanwezig is. Gejaagd wordt op kleine vogels, maar ook stadsduiven (net als slechtvalk). De gierzwaluw tenslotte is een karakteristieke soort die gebonden is aan stedelijk gebied. Nestplaatsen kunnen worden aangetroffen in gebouwen, waar veelal onder dakpannen of loszittende daklijsten wordt gebroed. Binnen het bestemmingsplangebied zouden mogelijk nestplaatsen vooral aanwezig kunnen zijn nabij de Westersingel, waar meer geschikte gebouwen staan (met pannendaken).

Figuur 4: waarnemingen vogels met een jaarrond beschermde verblijfplaats

4.3.2 Vleermuizen

Zoals in figuur 5 is te zien zijn er waarnemingen gedaan binnen het bestemmingsplangebied van vleermuizen. Het betreft in alle gevallen dwergvleermuizen (gewone en ruige). Overwegend gaat het om foeragerende dieren, waarbij het grootste aantal in het Museumpark is aangetroffen. Net buiten de begrenzing zijn er vooral waarnemingen gedaan in Het Park. Zeer waarschijnlijk vormt Het Park en Museumpark een groot foerageergebied. In de omgeving van het ziekenhuis zijn geen waarnemingen bekend. Dit is ook niet waarschijnlijk gezien de dichtbebouwde omgeving met beperkt groen en versturende effecten als verlichting. Binnen het bestemmingsplangebied zijn twee verblijfplaatsen aangetroffen, nabij het natuurhistorisch museum en vlakbij de Westersingel. Dit wil echter niet zeggen dat er niet op andere locaties ook verblijfplaatsen aanwezig kunnen zijn. Het oostelijk deel van het bestemmingsplangebied (gebied rond de Coolhaven) is nooit goed onderzocht. Het is dus niet bekend of dit gebied mogelijk een functie heeft voor vleermuizen.

figuur 5: waarnemingen vleermuizen

4.3.3 Planten

Er is slecht 1 waarneming bekend van beschermde flora. Het betreft een groeiplaats van steenbreekvaren aan de kade aan de oostzijde van Coolhaven. Deze bevindt zich buiten het bestemmingsplangebied. Het bestemmingsplangebied is voor een groot deel dichtbebouwd (gebied rondom ziekenhuis). Alleen langs de Coolhaven en zuidelijk deel Museumpark tot aan Westersingel is meer groen aanwezig. Het Museumpark wordt intensief beheerd en is een echt gebruikspark. Het is niet waarschijnlijk dat hier groeiplaatsen van beschermde plantensoorten

aanwezig zijn. Bij de kademuren langs de Coolhaven zou in principe muurflora kunnen voorkomen. Groeiplaatsen zijn vooralsnog alleen aan de zuidkant bekend. Echter bij renovaties aan kademuren, zeker in Rotterdam, is muurflora altijd een aandachtspunt. In het bestemmingsplan zijn echter geen werkzaamheden aan kademuren voorzien.

4.3.4 Vissen

Er zijn geen waarnemingen van strikt beschermde vissoorten bekend uit de database. Te denken valt aan kleine modderkruiper en bittervoorn. Beide soorten duiken nog regelmatig bij visbemonsteringen van singels en watergangen in het stedelijk gebied van Rotterdam. In de waterelementen in het Museumpark en in de Westersingel zou in potentie deze soorten aanwezig kunnen zijn. In de Coolhaven worden geen vissoorten verwacht die beschermd zijn onder de Flora- en faunawet, het water is hiervoor te diep. Uiteraard kunnen hier wel andere vissen worden verwacht, deze vallen dan onder de visserijwet. Voor vissen in algemene zin geldt altijd de zorgplicht. Bij werkzaamheden aan watergangen en waterelementen waar men vis verwacht, dient gewerkt te worden conform de gedragscode van de Unie van Waterschappen.

4.3.5 Kleine, grondgebonden zoogdieren

Strikt beschermde grondgebonden zoogdieren komen in het stedelijk gebied van Rotterdam niet voor. Meer algemeen beschermde, grondgebonden zoogdiersoorten zijn wel te verwachten, zeker op plekken waar groen aanwezig is. Het gaat dan om o.a. soorten als mol, egel en huisspitsmuis. Geschikte plekken zullen dan vooral het Museumpark zijn en (binnen)tuinen van bebouwing richting de Westersingel. Echter ook in wat meer groene gebiedjes langs de Coolhaven zijn algemene soorten grondgebonden zoogdieren eveneens niet uit te sluiten. Voor algemeen beschermde, grondgebonden zoogdiersoorten (tabel 1) geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen. Wel dient altijd de zorgplicht te worden nageleefd.

4.3.6 Reptielen en amfibieën

Strikt beschermde reptielen en amfibieën (zoals rugstreeppad en zandhagedis) kunnen op voorhand worden uitgesloten in het bestemmingplangebied. Het gebied is volstrekt ongeschikt. Meer algemeen beschermde amfibieën, zoals gewone pad en bruine kikker, zijn mogelijk wel te verwachten. Dit zullen dan vooral plaatsen zijn waar (niet te diep) water aanwezig is, zoals in het Museumpark en bij de Westersingel. Hier vinden echter geen ontwikkelingen plaats. Overigens geldt voor algemeen beschermde amfibieën (tabel 1 soorten) een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen. Wel dient altijd de zorgplicht te worden nageleefd.

4.3.7 Overige soortgroepen

Van overige soortgroepen zijn binnen Rotterdam geen waarnemingen bekend van soorten die beschermd zijn onder de Flora- en faunawet. Wel zijn er waarnemingen bekend van 'aandachtsoorten'. Dit zijn soorten die vermeld staan op de rode lijst, omdat ze bedreigd worden in het voortbestaan en zeldzaam zijn. Het gaat dan om de soortgroepen dagvlinders en libellen. Verder staan er diverse vogels en vaatplanten op de rode lijst. De rode lijst heeft echter geen juridische status. Binnen het bestemmingsplangebied zijn geen waarnemingen bekend van libellen en dagvlinders. Wel zijn er diverse twee rode lijst broedvogels waargenomen, waarvan er eentje ook al onder de Flora- en faunawet is beschermd (slechtvalk). De andere soort betreft de Groene Specht. Deze soort is sinds 2009 niet langer jaarrond beschermd onder de Flora- en

faunawet. Dit betekent dat uitsluitend de zorgplicht geldt. Echter wordt wel aanbevolen om rekening te houden met deze soort. Spechten zijn nuttig, aangezien ze holten maken die door meerdere dieren gebruikt kunnen worden (vleermuizen en andere hollenbroeders). Het behoud van grotere, dikke bomen (al dan niet met holten) is hierbij van belang.

4.4 Zorgplicht

Naast een aantal strikt beschermde soorten zijn ook meer algemene soorten te verwachten, zoals kleine zoogdieren (egel, mol) en algemene amfibieën (Gewone pad, Bruine kikker, Kleine watersalamander). Hiervoor geldt de Zorgplicht conform artikel 2 van de Flora- en Faunawet.

4.5 Ecologische verbindingen

4.5.1 Verbindingen binnen het plangebied

De oever van de Coolhaven is op de natuurkaart aangemerkt als ecologische route (figuur 6). Zoals eerder aangegeven gaat het om een oever die vooral bestaat uit vlakgazon. De actuele ecologische waarde (op het land) zal minder groot zijn. Wel is de Coolhaven van belang als onderdeel van een ecologische route vanaf Nieuwe Maas het achterland in (via de Schie). Een andere groenblauwe verbinding is de Westersingel (figuur 7). Langs deze singel is weliswaar ook veel vlakgazon aanwezig, maar ook oudere bomen. Aangezien de singel geen duidelijke verbindingen heeft met andere singels en/of bomenroutes is deze in ecologisch opzicht waarschijnlijk vooral lokaal van belang (de singel staat ook niet op de natuurkaart). Echter zijn er binnen het bestemmingsplan geen ontwikkelingen voorzien die directe invloed kunnen hebben op het functioneren van de ecologische verbindingen in het gebied.

Figuur 6 en 7: resp. oevers Coolhaven (binnen BP gebied) en Westersingel

4.5.2 Aansluiting op PEHS en andere ecologische verbindingzones

De Nieuwe Maas is onderdeel van de nationale ecologische hoofdstructuur. Via de Parkhaven en kleine/grote Parksluis staat deze in directe verbindingen met de Coolhaven, die vervolgens doorloopt in de Schie. De ontwikkelingen in het bestemmingsplan hebben verder geen invloed op deze verbinding. Alle ontwikkelingen vinden plaats op het land.

5. Gevolgen voor flora- en fauna

5.1 Analyse aanvaardbaarheid

5.1.1 Deense Kerk

Het gebouw is gelegen aan de Coolhaven. Het betreft een vrijstaand gebouw met vooral aan de waterzijde groene elementen (figuur 8). Er zijn geen waarnemingen van beschermde soorten bekend op deze locatie. Door de open ligging direct aan het water staat het gebouw bloot aan weersinvloeden. Er is weinig beschutting in de vorm van hoge bomen en bosplantsoen. Wel staat er een dichte haag langs de zijkant van het gebouw. Voor vleermuizen lijkt het gebouw ongeschikt, maar in potentie zou huismus hier wel kunnen worden verwacht. Tijdens de veldverkenning zijn echter geen huismussen waargenomen. Dit wil echter niet zeggen dat ze er niet zitten. Het veldbezoek heeft niet de status van een volledige inventarisatie, maar is slechts een momentopname. Huismus waarnemingen zijn wel bekend van omliggende wijken te weten aan de overzijde van de Coolhaven en bij gebouwen rond de Heemraadsingel. Er is voornemens om de kerk uit te breiden en te renoveren. Nader onderzoek voorafgaand aan de werkzaamheden wordt aanbevolen om helder te krijgen of het gebouw en omringend groen een functie heeft voor huismus. Indien dit het geval is, dient bij renovatie aandacht uit te gaan naar het geschikt houden en/of maken van het gebouw voor vestiging huismus. Dit kan met eenvoudige maatregelen zoals nestkasten of mussenstrips, geplaatst dicht in de buurt van de haag naast gebouw. Door mitigerende maatregelen te treffen is ontheffing niet noodzakelijk.

Figuur 8: Deense Kerk gezien vanaf de oever Coolhaven.

5.1.2 Provisoriumlocatie

Het terrein waar nieuwbouw is beoogd ligt in de huidige situatie braak (figuur 9). Er zijn hier geen strikt beschermde soorten te verwachten. Wel zijn op dergelijke terreinen meer algemeen beschermde soorten te verwachten. Hierbij moet gedacht worden aan b.v. mol en konijn. Voor beide soorten geldt echter vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen. Wel dient altijd de zorgplicht te worden nageleefd. De nieuwbouw biedt wel kansen voor ecologie. Er kan bijvoorbeeld 'inclusief' gebouwd worden, waarbij bebouwing geschikt wordt gemaakt voor vestiging van o.a. vleermuizen, huismus en gierwaluw. Dit in samenspraak met inrichting groenvoorzieningen.

figuur 9: onbebouwd/braak terrein tussen Coolhaven en 's-Gravendijkwal

5.1.3 Erasmus MC

In dit gebied hebben al diverse ontwikkelingen plaats gevonden en wordt er nog gebouwd. Aangezien het hier om een vrijwel volledig versteend gebied gaat met nauwelijks groen (alleen langs de wegen) en er geen sprake is van sloop is het onwaarschijnlijk dat er effecten zijn te verwachten op beschermde soorten. Gebouwen die nog mogelijk geschikt zijn voor soorten als vleermuizen en huismus zijn de schoolgebouwen aan de Wytemaweg (vooral het oude Gymnasium gebouw met binnentuin). Dit gebouw wordt, voor zover bekend, gehandhaafd. Effecten op beschermde soorten door de ontwikkelingen m.b.t. het Erasmus MC worden dan ook niet verwacht.

5.1.4 Burgemeester s' Jacobplein

Doordat bebouwing op dit plein niet als wenselijk wordt beschouwd zal het plein in de huidige situatie worden gehandhaafd. Ecologisch gezien zal de locatie slechts beperkte waarde hebben gezien het weinige groen en verstorende invloeden vanaf Erasmus MC.

5.1.5 Overige ontwikkelingen

Ook in de delen van het bestemmingsplangebied waar sprake is van een conserverende situatie kunnen ruimtelijke activiteiten plaats vinden. De term 'conserverend' heeft betrekking op de bestemming. De sloop van gebouwen om vervolgens nieuwbouw te realiseren of renovatie kan echter wel degelijk leiden tot effecten op beschermde natuurwaarden. De gevolgen voor de aanwezige flora en fauna van werkzaamheden die binnen bestaande bestemmingen plaats gaan vinden (sloop, renovatie, herinrichting) dienen voorafgaand aan de uitvoering van die werkzaamheden onderzocht te worden. Aandachtspunten zijn o.a. het revalidatiecentrum Rijndam. Deze wordt nu niet in het bestemmingsplan meegenomen omdat nog niet helder is wat er precies gaat gebeuren. Echter de achterzijde van het centrum grenst direct aan het zuidelijk deel van het Museumpark. Uitbreiding hier kan dus invloed hebben op hier levende dieren. Zodra plannen meer concreet zijn zullen deze getoetst moeten worden aan de Flora- en faunawet.

6. Kansen door de ontwikkelingen

Bij nieuwbouw met platte daken kunnen groene daken toe worden gepast. Bij voorkeur wordt gekozen voor een soortenrijke beplanting. Soortenrijke groene daken dragen bij aan een gezonde stedelijke bijenstand en vergroten de soortenrijkdom in de wijk.

Sinds de recente aanpassing van het bouwbesluit is het mogelijk hoger gelegen open stootvoegen een breedte te geven van groter dan 1 centimeter (Bouwbesluit 2012 artikel 3.69 lid 2). Bij een breedte tussen anderhalf en 2 centimeter wordt de er achter gelegen spouwruimte geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. Door bij nieuwbouw hoger gelegen ventilatievoegen deze breedte te geven neemt het aantal voor vleermuizen geschikte verblijfplaatsen in het bestemmingsplangebied toe. Geadviseerd wordt deze bredere stootvoegen toe te passen.

Bij werkzaamheden aan de wateren in het plangebied kan gekozen worden voor het (plaatselijk) toepassen van natuurvriendelijke oevers of onderwater vooroevers. Behalve gunstig voor de waterkwaliteit leveren natuurvriendelijke oevers een positieve bijdrage aan de biologische diversiteit.

6.1 Duurzaamheid

Aan de duurzaamheidsopgaven uit Programma Duurzaam kan vanuit ecologie op de volgende manier een bijdrage worden geleverd:

- Voorbereiden op de gevolgen van klimaatverandering (duurzaamheidsopgave 9). Bij een grotere binnenstedelijke biodiversiteit neemt de kans op plagen of ziekten door de verandering van het klimaat af omdat het ecologisch systeem dan beter gebufferd is tegen schommelingen. Goede ecologische verbindingen zijn daarom van belang zodat soorten bij klimaatverandering kunnen migreren naar andere plekken in de stad. Bij het ontbreken van ecologische verbindingen kunnen soorten uit het stedelijke ecosysteem verdwijnen omdat ze geen nieuwe biotoop kunnen bereiken.
- Vergroting van het draagvlak voor duurzaamheid en verankering van duurzaamheid in onderwijs en onderzoek (duurzaamheidsopgave 8). De aanwezige volkstuinten in het plangebied bieden de mogelijkheid de bestaande aanwezige ecologische waarden en biodiversiteit te versterken en dit ook voor een breed publiek goed zichtbaar te maken. Daarnaast zou de aanwezige dierentuin een educatief programma kunnen opzetten over de aangrenzende stadsnatuur.
- Groener maken van de stad (duurzaamheidsopgave 6). Door, waar mogelijk, te kiezen voor de toepassing van de bovengenoemde groene daken en gevelgroen met soortenrijke samenstellingen kan zowel een bijdrage geleverd worden aan de vergroening van de stad als aan de biodiversiteit in de stad. De al genoemde mogelijkheid van de aanleg van natuurvriendelijke oevers kan ook een bijdrage leveren aan de groenopgave.

7. Conclusies en aanbevelingen

- Het bestemmingsplangebied is in het verleden slechts beperkt onderzocht in het kader van de flora- en faunawet;
- De volgende strikt beschermde soorten zijn in het plangebied waargenomen: Slechtvalk, Sperwer, Gierzwaluw, Gewone dwergvleermuis en Ruige dwergvleermuis;
- Een soort die mogelijk wordt verwacht is de Huismus;
- Van de nieuw mogelijk gemaakte ontwikkelingen is alleen de uitbreiding en renovatie van de Deense Kerk een aandachtspunt, voorafgaand aan renovatiewerkzaamheden dient het gebouw te worden onderzocht of deze een functie heeft voor vooral huismus;
- Indien er sprake is van aanwezigheid van huismus bij de Deense Kerk dienen mitigerende maatregelen te worden getroffen zodat ook na renovatie het gebouw weer geschikt is voor deze soort’;
- **Het bestemmingsplan, met inbegrip van bovenstaande, ‘aanvaardbaar’ vanuit het oogpunt van de Flora- en Faunawet:**
- Ontwikkelingen die binnen bestaande bestemmingen plaats vinden moeten op projectniveau getoetst worden aan de relevante natuurwetgeving;
- Door het plangebied lopen volgens de Rotterdamse Natuurkaart delen van gemeentelijke ecologische verbindingen (bij de Coolhaven), de ontwikkelingen hebben daar geen invloed op omdat deze allemaal op het land plaatsvinden;
- Geadviseerd wordt bij werkzaamheden in of nabij de door het bestemmingsplangebied lopende ecologische verbindingzones de werkzaamheden zodanig uit te voeren dat de verbindingzones worden versterkt. (Duurzaamheidsopgave: Voorbereiden op de gevolgen van de klimaatsverandering);
- Geadviseerd wordt bij nieuwbouw met platte daken soortenrijke groene daken toe te passen (Duurzaamheidsopgave: Groener maken van de stad en voorbereiden op klimaatverandering);
- Geadviseerd wordt bij nieuwbouw geschikt te maken voor medebewoning door strikt beschermde soorten als vleermuizen, huismus en gierzwaluw (te denken valt aan toepassen open stootvoegen, nestkasten, nestdakpannen etc.);
- Geadviseerd wordt de nu als vlak gazon beheerde oever langs de Coolhaven meer extensief te gaan beheren om deze robuuster te maken.

Literatuurlijst

Literatuur:

- 1) *Leeuw van Weenen, M de., Startnotitie Bestemmingsplan Dijkzigt, Gemeente Rotterdam, Rotterdam, januari 2014;*
- 2) *Velthuisen, O. van, notitie flora en fauna realisatie Boijmans van Beuningen, Ingenieursbureau Gemeentewerken Rotterdam, Gemeente Rotterdam. Rotterdam, april 2013;*
- 3) *Velthuisen, O. van, flora en fauna onderzoek Bestemmingsplan Scheepvaartkwartier, Ingenieursbureau Gemeentewerken Rotterdam, Gemeente Rotterdam. Rotterdam, april 2011;*
- 4) *Geldof., E.J.W., Quickscan flora en fauna Wytemaweg, Ingenieursbureau Gemeentewerken Rotterdam, Gemeente Rotterdam. Rotterdam, februari 2011;*
- 5) *Adviescommissie Dierenwelzijn en Stadsnatuur; Advies ecologische routes. Rotterdam, juli 2012.*
- 6) *Programma Duurzaam 2010-2014, Investeren in Duurzame groei.*
- 7) *Toelichting Natuurkaart Rotterdam, Vastgesteld in het college van B&W op 18 maart 2014, Stadsontwikkeling en Stadsbeheer, Rotterdam, maart 2014.*

Internetsites:

www.minlnv.nl

www.gis.rotterdam.nl/gisweb2

<http://wetten.overheid.nl/>

<http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase.aspx>

Bijlage 1: wetgevende kaders

Natuurbeschermingswet

Natuurgebieden of andere gebieden die belangrijk zijn voor flora- en fauna kunnen op basis van Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn worden aangemerkt als speciale beschermingszones (SBZ's) in het kader van Natura 2000. De verplichtingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijn zijn in Nederland opgenomen in de nieuwe Natuurbeschermingswet 1998 die per 1 oktober van kracht is geworden. Hierin zijn ook de reeds bestaande staatsnatuurmonumenten opgenomen. Van initiatieven in de omgeving van deze gebieden dient te worden vastgesteld in hoeverre er externe werking kan optreden met mogelijk significant negatieve effecten op instandhoudingsdoelen. Het betreft hier de kwaliteit van de natuurlijke habitats en leefgebieden van soorten. Hieronder vallen ook activiteiten die versturende effecten kunnen hebben op soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Een passende beoordeling is verplicht indien er door de ontwikkelingen niet op voorhand kan worden uitgesloten dat er significante effecten kunnen optreden. Aangezien een passende beoordeling een flinke verdiepingsslag inhoudt (met kwantitatieve berekeningen) moet zo vroeg mogelijk aangetoond worden dat er geen sprake is van significante effecten. De noodzaak tot een passende beoordeling vervalt dan.

Flora- en Faunawet

De bescherming van dier- en plantensoorten is sinds 1 april 2002 in de Flora- en Faunawet geregeld. Het doel van deze wet is het in stand houden en beschermen van in het wild voorkomende planten- en diersoorten. In Nederland komen ongeveer 35.000 planten- en diersoorten voor. Daarvan zijn er ongeveer 1.300 wettelijk beschermd onder de flora- en faunawet, variërend van zoogdieren, vogels, amfibieën, reptielen en vissen tot flora, insecten en schaaldieren. De flora- en faunawet kent zowel verbodsbepalingen als een zorgplicht. Voor verschillende categorieën soorten en verschillende activiteiten zijn vrijstellingen of ontheffingen van deze verbodsbepalingen mogelijk. De beschermde soorten zijn onderverdeeld in de volgende vier groepen: algemeen (tabel 1), overige (tabel 2), strikt beschermd (tabel 3) en vogels.

1. algemene beschermde soorten: hiervoor geldt ten aanzien van activiteiten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en bestendig beheer een vrijstelling mits de gunstige staat van instandhouding niet wordt aangetast;
2. strikt beschermde soorten: voor soorten die minder algemeen zijn geldt een strikter beschermingsregime. Vrijstelling is mogelijk indien op basis van een goed gekeurde gedragscode wordt gewerkt. Ontheffing wordt alleen verleend indien geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige instandhouding van de soort;
3. zeer strikt beschermde soorten: voor zeldzame, (zeer) bedreigde soorten die ook in bijlage IV van de Habitatrichtlijn zijn opgenomen kan geen vrijstelling of ontheffing worden verkregen bij opzettelijke verstoring. Voor bestendig beheer en gebruik geldt wel een vrijstelling voor een aantal verbodsbepalingen mits gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode. Dit is uitsluitend van toepassing op soorten die niet vermeld zijn op de habitatrichtlijn. Indien niet volgens een gedragscode kan worden gewerkt en/of er sprake is van soorten van de habitatrichtlijn dient altijd een ontheffing te worden aangevraagd. Een zware toets, waarin nauwkeurig de verwachte effecten en maatregelen worden beschreven is vereist om de ontheffing te verkrijgen. Indien

mitigerende maatregelen niet voldoende zijn om eventuele negatieve effecten weg te nemen dienen tevens de ADC criteria te worden beargumenteerd (alternatieven, dwingende redenen groot openbaar belang, compensatie om instandhouding de waarborgen);

4. vogels: vogels worden veelal binnen de flora- en faunawet als aparte groep beschouwd. Dit aangezien alle inheemse vogels op het grondgebied van de EU beschermd zijn. In de praktijk betreft het vooral de bescherming van actieve nesten van vogels, die gedurende de broedperiode (globaal van maart t/m juli) niet mogen worden vernield, verstoord of verwijderd. Voor sommige vogelsoorten geldt dat nesten ook buiten het broedseizoen beschermd zijn. Hieronder vallen roofvogels, die jaarrond gebruik maken van hun nesten. Hetzelfde geldt voor nesten van vogels als de gierzwaluw en huismus die elk jaar naar hetzelfde nest terugkeren om te broeden. Overigens zijn niet alle jaarrond beschermde vogels even strikt beschermd. In de gewijzigde lijst (augustus 2009) van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit wordt onderscheid gemaakt in categorie één t/m vijf. De laatste categorie (vijf) is bedoeld voor soorten waarvan de gunstige staat van instandhouding momenteel niet kritisch is, maar die wel aandacht behoeven indien er ontwikkelingen plaatsvinden waarbij grote delen van het leefgebied verdwijnen. Indien bij een ruimtelijke ontwikkeling een jaarrond beschermde vogel in het geding is (bv. een gierzwaluw of sperwer) moet gewerkt worden volgens een goedgekeurde gedragscode. Wanneer dit niet mogelijk is moet een mitigatieplan worden opgesteld en voorgelegd aan het bevoegde Ministerie. Indien mitigerende maatregelen niet voldoende zijn om eventuele negatieve effecten weg te nemen dienen tevens de ADC criteria te worden beargumenteerd (alternatieven, dwingende redenen groot openbaar belang, compensatie om instandhouding de waarborgen).

Zorgplicht

Naast verbodsbepalingen geldt de zorgplicht ten aanzien van alle in het wild levende dieren en planten en hun leefomgeving. Artikel 2 van de Flora- en Faunawet formuleert de algemene zorgplicht als volgt:

- Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving;
- Deze zorg houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voor zover dat in redelijkheid kan worden geveegd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden geveegd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken;
- De zorgplicht is altijd, voor iedereen en in alle gevallen van toepassing.